

На нашу думку, можливі два шляхи вирішення проблеми створення єдиної правової основи для боротьби з різними проявами релігійної ненависті або ворожнечі: перший – самостійна інтеграція кожної держави, спрямована на запобігання злочинності на релігійному ґрунті, у міжнародний простір і, зокрема, в європейський правовий простір; другий (кращий) – вдосконалення системи міжнародних договорів у сфері запобігання злочинності на релігійному ґрунті.

Аніщенко Михайло Анатолійович
асистент кафедри управління і економіки фармації,
медичного та фармацевтичного правознавства
Запорізького державного медичного університету
кандидат юридичних наук

ЩОДО ПИТАННЯ ЗМІСТУ ПРАВА НА ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

Відповідно до ч. 1 ст. 25 Загальної декларації прав людини (далі – Декларація)кожна людина має право на такий життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд та необхідне соціальне обслуговування[1].

Поняття “медичний догляд”, зазначене в Загальній декларації прав людини, набуває свого змісту в актах національного законодавства України.

Причому поняття “медичний догляд” далі за текстом Декларації ніде не згадується та не уточнюється, виходячи з цього можемо зробити висновок про найбільш загальний характер даного поняття. Тобто поняття “право на медичний догляд”, яке закріплено Декларацією, за своїм змістом співпадає з поняттям “право на охорону здоров'я”, яке відображено в актах національного законодавства України.

Відповідно до ст. 49 Конституції України, кожен має право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування. У державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно; існуюча мережа таких закладів не може бути скорочена [2].

Зазначені положення також концептуально відображені у ст. 6 Закону України “Основи законодавства України про охорону здоров'я”. Кожний громадянин України має право на охорону здоров'я , що передбачає :

а) життєвий рівень, включаючи їжу, одяг, житло, медичний догляд та соціальне обслуговування і забезпечення, який є необхідним для підтримання здоров'я людини;

б) безпечне для життя і здоров'я навколишнє природне середовище;

в) санітарно-епідемічне благополуччя території і населеного пункту, де він проживає;

г) безпечні і здорові умови праці, навчання, побуту та відпочинку;

д) кваліфіковану медичну допомогу, включаючи вільний вибір лікаря, вибір методів лікування відповідно до його рекомендацій і закладу охорони здоров'я;

е) достовірну та своєчасну інформацію про стан свого здоров'я і здоров'я населення, включаючи існуючі і можливі фактори ризику та їх ступінь;

є) участь в обговоренні проектів законодавчих актів і внесення пропозицій щодо формування державної політики в сфері охорони здоров'я;

ж) участь в управлінні охороною здоров'я та проведенні громадської експертизи з цих питань у порядку, передбаченому законодавством;

з) можливість об'єднання в громадські організації з метою сприяння охороні здоров'я;

и) правовий захист від будь-яких незаконних форм дискримінації, пов'язаних із станом здоров'я;

і) відшкодування заподіяної здоров'ю шкоди;

ї) оскарження неправомірних рішень і дій працівників, закладів та органів охорони здоров'я;

й) можливість проведення незалежної медичної експертизи у разі незгоди громадянина з висновками державної медичної експертизи, застосування до нього заходів примусового лікування та в інших випадках, коли діями працівників охорони здоров'я можуть бути ущемлені загально визнані права людини і громадянина;

к) право пацієнта, який перебуває на стаціонарному лікуванні в закладі охорони здоров'я, на допуск до нього інших медичних працівників, членів сім'ї, опікуна, піклувальника, нотаріуса та адвоката, а також священнослужителя для відправлення богослужіння та релігійного обряду[3].

Тобто, зміст права на охорону здоров'я в Україні обмежується не лише правом на безоплатну медичну допомогу та медичне обслуговування, але й правами, закріпленими у ст. 6 Закону України "Основи законодавства України про охорону здоров'я". Причому, даний перелік не є вичерпним і може бути продовжений іншими Законами України.

Окремо слід зупинитися щодо визначення змісту самого поняття "медична допомога", яке знаходить неоднозначне тлумачення як в юридичній, так і в медичній практиці. Дуже часто під поняттям "медична допомога" розуміється вжиття комплексу медичних заходів у невідкладних станах щодо врятування життя та збереження здоров'я людей та мінімізації наслідків таких станів для здоров'я людей, що здійснюється кваліфікованими медичними працівниками. Однак, аналізуючи законодавство, робимо висновок, що поняття "медична допомога" має все-таки набагато ширший зміст порівняно з вказаним вище розумінням цього поняття. Відповідно до ст. 3 Закону України "Основи законодавства про охорону здоров'я України", медична допомога є діяльністю професійно підготовлених медичних працівників, спрямована на профілактику, діагностику, лікування та реабілітацію у зв'язку з хворобами, травмами, отруєннями і патологічними станами, а також у зв'язку з вагітністю та пологами. Тобто, в поняття "медична допомога" входять такі напрями медичної діяльності як профілактика, діагностика, лікування та реабілітація. В ч. 2 ст. 33 Закону України, визначено, що медична допомога за видами поділяється на екстрену, первинну, вторинну (спеціалізовану), третинну (високо спеціалізовану), паліативну, медичну реабілітацію[3]. В статтях 35-35-4 вищезгаданого Закону наведені визначення та порядок надання відповідних видів медичної допомоги. Тому, поняття медичної до-

помоги часто плутають з поняттям “екстрена медична допомога”, яка є лише одним з видів медичної допомоги і співвідноситься з ним як частина і ціле.

Однак, в державних і комунальних закладах охорони здоров’я можуть надаватися платні послуги, які у суспільстві почали обростати численними міфами. Зокрема, сформувалась чітка суспільна думка про те, що такі послуги, як ультразвукова діагностика, комп’ютерна та магніто-резонансна томографія в державних і комунальних закладах охорони здоров’я надаються на платній основі. Проте нічого спільного з діючим законодавством вищезазначена позиція не має, бо вичерпний перелік платних медичних послуг, які можуть надаватися державними чи комунальними закладами охорони здоров’я, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 17.09.1996 № 1138 “Про затвердження переліку платних послуг, які надаються в державних і комунальних закладах охорони здоров’я та вищих медичних навчальних закладах”. Законодавством України, а саме ст. 184 Кримінального кодексу України, навіть передбачена кримінальна відповідальність за порушення права на безоплатну медичну допомогу. Більш того, за вказаною статтею є вироки судів, якими засуджуються медичні працівники, що скоїли відповідні злочини. Так, наприклад, вироком від 15.07.2013 р. Іллічівського районного суду м. Маріуполя Донецької області було засуджено медичного працівника, який працював за сумісністю на посаді лікаря акушера-гінеколога та лікаря ультразвукового дослідження комунального закладу охорони здоров’я “Пологовий будинок №1” м. Маріуполя. Даний працівник незаконно вимагав та отримав грошові кошти від пацієнток даного закладу за проведення ультразвукової діагностики на діагностичній ультразвуковій системі “SONOLIN”, яка знаходиться на балансі КЗ “Пологовий будинок №1” м. Маріуполя. Суд зазначену особу визнав винним у скоєнні кримінального правопорушення, передбаченого ч.1 ст. 184 Кримінального Кодексу України, і призначив йому покарання у виді штрафу 30 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян в сумі 510 гривень (п’ятсот десять гривень) [4].

Однозначно незаконною є діяльність благодійних фондів при державних та комунальних закладах охорони здоров’я, якщо вони акумулюють кошти не у добровільному, а в примусовому порядку.

На цей час Кабінетом Міністрів України затверджено концепцію реформування охорони здоров’я. Суть реформи полягає в тому, що державі потрібно задекларувати гарантований пакет медичних послуг, дати можливість цей пакет закупувати в тих, кого обере сам громадянин. Тобто, держава оплачуватиме контракт з тим лікарем, якого обере пацієнт замість оплати мережі лікарів і зобов’язання пацієнта ходити до лікаря за географічним принципом. Отже, лікарі будуть зацікавлені надати якомога більш якісні послуги, щоб їх обрали громадяни [5].

Виходячи з викладеного, поняття права на охорону здоров’я за чинним національним законодавством України має широкий зміст та передбачає значний обсяг можливостей для громадян. Однак з метою повної реалізації вищезазначених можливостей необхідно надалі шукати шляхи оптимальних реформ галузі охорони здоров’я в Україні.

Список використаних джерел

1. Загальна декларація прав людини : Декларація від 10.12.1948 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_015.

2. Конституція України : Закон від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254_k/96-ВР.

3. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон від 19.11.1992 р. № 2801-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2801-12>.

4. Вирок Іллічівського районного суду м. Маріуполя від 13.07.2016 р. у справі 1-кп/264/184/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/32412655>.

5. Уряд затвердив концепцію реформи фінансування системи охорони здоров'я [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/printable_article?art_id=249541990.

Гороховська Олена Володимирівна
доцент кафедри теорії, історії держави і права
та міжнародного права Інституту права ім. В. Сташиса
Класичного приватного університету
кандидат юридичних наук, доцент

ПРАВО НАРОДІВ (МЕНШИН) НА ФІЗИЧНЕ ІСНУВАННЯ

Право народів на фізичне існування відповідає забороні геноциду.

Конвенція про попередження і покарання за злочин геноциду 1948 р. була першою післявоєнною конвенцією, положення якої зачіпали права меншин, хоча сам термін “меншини” не вживається в її тексті. Післявоєнний період характеризувався підвищеною увагою до прав осіб і, взагалі, до індивідуальних прав, а не прав груп. Проте, преамбула Конвенції містила очевидні відступи від цього принципу, оскільки трактувала геноцид як масове знищення “національних, етнічних, расових, або релігійних груп”.

Введення терміну “геноцид” (від грецького *genos*- раса, нація, плем'я і латинського *caedere* - вбивати) приписується американському юристові Р. Лемкіну, який ще 1933 р. на одній з міжнародних конференцій юристів обговорював зміст пропонованого ним поняття.

Конвенція про геноцид в юридичному відношенні тісно пов'язана з сформульованому в ст. 27 Пакту про цивільні і політичні права праві групи на існування.

Право на існування є необхідною передумовою решти прав меншин. Поняття “існування”, що вживається щодо групи, має свою специфіку. Право індивіда на життя ґрунтується на значно яснішому зіставленні між життям і фізичною смертю, хоча і тут є безліч спірних проблем. Життя групи не припиняється із смертю окремих її членів, хоча і може з цієї причини в значній мірі порушуватися.

Загрозу існуванню групи створюють втрата її культури, самосвідомості, мови, релігії, або відчуття історичної причетності у її членів.

З такою втратою індивідуальні члени групи можуть продовжувати жити, але група припиняє своє існування.

Таким чином, вже само поняття “існування” в контексті колективних прав вимагає аналізу і пояснення. Базове значення “існування” в цьому контексті може бути зредуковане до поняття “фізичне існування”: дійсно, група іс-